

De vrijheid van meningsuiting is van cruciaal belang in de Nederlandse samenleving, het voorgenomen wetsartikel—namelijk het wetsvoorstel tot strafbaarstelling van het verheerlijken van terrorisme en het openlijk betuigen van steun aan terroristische organisaties—vormt een ernstige bedreiging voor deze vrijheid.

1. De onmisbare waarde van vrijheid van meningsuiting

Grondrecht gegarandeerd in wetgeving

Artikel 7 van de Grondwet stelt ondubbelzinnig dat niemand voorafgaand toestemming nodig heeft om gedachten of gevoelens openbaar te maken, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet. Bovendien beschermt artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) deze vrijheid op internationaal niveau.

Fundament van democratisch debat

De vrijheid van meningsuiting is essentieel voor burgers om zich te vormen, te informeren en actief deel te nemen aan het publieke en politieke debat.

Noodzakelijk voor politieke controle en debat

Kritiek op de overheid, ongewenst of niet, is cruciaal voor het functioneren van de rechtsstaat. Zonder deze vrijheid vervalt het publiek debat in stilstand of in censuur.

2. Wat stelt het voorgenomen wetsartikel precies voor?

Het wetsvoorstel introduceert drie nieuwe strafbare gedragingen:

Artikel 132a Sr – Verheerlijken van een terroristisch misdrijf strafbaar met maximaal 3 jaar gevangenisstraf of een flinke boete.

Artikel 132b Sr – Verspreiden van verheerlijkende geschriften of afbeeldingen met strafbaarstelling (max. 2 jaar gevangenisstraf)

Artikel 132c Sr – Openbaar steunbetuiging aan terroristische organisaties strafbaar met maximaal 3 jaar gevangenisstraf

De consultatie benadrukt dat deze maatregel nodig wordt geacht wegens de toenemende invloed van terroristische uitingen online en offline.

3. Grootste risico's: Vaagheid en willekeur

Onheldere definities

Het wetsvoorstel mist concrete definities van wat “terrorisme”, “verheerlijking” en “steunbetuiging” precies inhouden. Dit creëert ruimte voor interpretatie en willekeur

Vrije interpretatie door autoriteiten

Hierdoor zouden bijvoorbeeld het tonen van een Palestijnse vlag, een Koerdische sjaal of het reciteren van een strijdlied – symbolen die deels politiek of cultureel geïnterpreteerd zijn – kunnen worden aangemerkt als terrorismeverheerlijking.

Zelfcensuur en het uit angst voor mogelijke juridische gevolgen niet (volledig) durven uiten van eigen mening

Legitieme maatschappelijke, kritische, artistieke of academische uitingen kunnen onder het bereik van de wet vallen, wat leidt tot onzekerheid en belemmering van het publieke debat

4. Reële voorbeelden en juridische bezwaren

Burgerreactie: direct voorstel verwerpen

“In een democratische rechtsstaat is het essentieel dat burgers vrijuit kunnen spreken [...] Deze wet legt een dikke laag censuur over maatschappelijk debat en zal leiden tot zelfcensuur,” aldus één van de ingediende consultatie-reacties

Strijd met bestaande jurisprudentie

Een andere reactie wijst erop dat “het strafbaar stellen van ‘verheerlijking’ of ‘steunbetuiging’ mogelijk passieve of niet-gewelddadige uitingen criminaliseert, wat strijdig is met de vrijheid van meningsuiting”

Elastische begrippen in handen van de staat

“Wat vandaag als legitiem verzet wordt gezien, kan morgen als terrorisme worden bestempeld” – een historisch perspectief waarin verzetshelden onder een andere context als terroristen zouden kunnen worden gezien.

5. Gevolgen voor de rechtsstaat en democratie

Uitholling van grondrechten

Door de vage formulering en brede interpretatiemogelijkheid gevaar je de kern van artikel 7 (Grondwet) en artikel 10 (EVRM). Mensen gaan zich afvragen: wat mag ik nog uiten zonder strafbaar te zijn?

Selectieve toepassing en discriminatie

Er is een reëel risico dat toepassing van deze wet ongelijk uitvalt: minderheden, activisten of politieke tegenstanders lopen het eerst gevaar ‘op te vallen’ and zwaarder bestraft te worden

Onderdrukking van historisch en politiek debat

Kritisch historisch onderzoek, politiek activisme, of artistieke expressie kunnen terechtkomen in juridische schaduwgebieden – wat de intellectuele en culturele vrijheid ernstig beperkt.

6. Conclusie: Een pleidooi voor behoud van fundamentele vrijheid

Vrijheid van meningsuiting is een hoeksteen van onze democratische rechtsstaat. Zonder bescherming ervan verliezen we de mogelijkheid om te leren, te reflecteren en te veranderen.

De voorgestelde wet is een te breed en vaag instrument dat makkelijk kan worden ingezet tegen legitieme vormen van expressie.

De risico's voor misbruik, willekeur, zelfcensuur en onbedoelde criminalisering zijn groot.

We roepen op tot verwerping of herformulering—met duidelijke, begrensde definitie, afspraken over proportionaliteit en behoud van ruimte voor debatten, symboliek en kritiek.

Kortom: In een gezonde democratie hoort men kritiek te kunnen uiten, zelfs provocatieve of controversiële, zonder angst voor vervolging. Dit wetsvoorstel schuurt gevaarlijk tegen deze fundamentele grondslag aan en verliest zo zijn legitimiteit. Het is aan ons allen om dit te bewaken.